

GÖTEBORGS UNIVERSITET
Institutionen för svenska språket

Språk- och kunskapsutveckling för nyanlända elever i
undervisningen

En studie med ämneslärare och sva-lärare på högstadiet åk 7-9

Thao Truong

Språkvetenskapligt självständigt arbete 15 hp
Ämne: Svenska som andraspråk
Höstterminen 2020
Handledare: Lina Larsson
Examinator: Sofie Johansson

Sammandrag

Den här undersökningen handlar om nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling i undervisningen. Syftet med studien är att undersöka vad sva-lärare och ämneslärare upplever som viktigt och vilka faktorer som lärarna betraktar som betydelsefulla för nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling samt skillnader och likheter ur deras perspektiv. Arbetet fokuserar på att få en inblick i hur lärarna arbetar med sitt språkutvecklande arbetssätt i undervisningen. För att besvara studiens frågeställningar har undersökningen genomförts kvalitativt genom en semistrukturerad intervju. Studien har genomförts med fem högstadielärare, där två av dem arbetar som ämneslärare i SO och matte/NO och tre är sva-lärare. Resultatet visade att det finns flera faktorer som påverkar nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling. De faktorer som lärarna lyfte fram och som har stor betydelse för en effektiv språkutveckling är bland annat: stöttning, stödstruktur, tydlighet, trygghet, interaktion, motivation, kartläggning, samverkan, samt att använda elevernas flerspråkighet och erfarenhet som resurs i undervisningen. Lärarnas arbetssätt fokuserar på språk- och kunskapsutveckling, där undervisningen baseras utifrån genrepedagogikmodellen och alltid utgår från elevernas kunskapsnivå. Lärarna betonar även vikten av att främja nyanlända elevers skolframgång genom att stötta eleverna på olika sätt samt att ge hög kognitiv utmaning, vilket ses som en gynnsam faktor. Dessutom finns det skillnader i arbetssättet mellan ämneslärarna och sva-lärarna. Resultatet i min studie är i linje med tidigare forskning och det visar att lärarna genom olika metoder och strategier kan genomföra sin undervisning på ett effektivt sätt, vilket främjar elevernas språkutveckling.

Nyckelord: *undervisning av nyanlända elever, språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, kartläggning, genrepedagogik*

Innehållsförteckning

1.	Inledning	1
2.	Syfte och forskningsfrågor	4
3.	Tidigare forskning	5
3.1.	Att kartlägga elevernas kunskaper och synliggöra flerspråkiga elever	5
3.2.	Att arbeta med språkutveckling – faktorer för att synliggöra elevernas språk- och kunskapsutveckling	7
4.	Teoretiska utgångspunkter	9
4.1.	Genrepedagogik	9
4.2.	Teori om språkets betydelse, systemisk-funktionell grammatik	10
4.3.	Det sociokulturella perspektivet	11
4.3.1.	Interaktion, stöttning och kognitiv utmaning	11
5.	Metod	13
5.1.	Val av metod	14
5.2.	Urval	16
5.3.	Genomförande	17
5.4.	Tillförlitlighet och äkthet	18
5.5.	Forskningsetiska principer	19
6.	Resultat	20
6.1.	Faktorer som påverkar språk- och kunskapsutvecklingen hos nyanlända elever	20
6.1.1.	Lärarens perspektiv	20
6.1.2.	Att kartlägga och synliggöra elevernas kunskaper i undervisningen	22
6.2.	Resurser för stöttning	23
6.2.1.	Verktyg för att bygga upp lärandet hos nyanlända elever	23
6.2.2.	Att använda elevers språk och tidigare kunskap som resurs i undervisningen	26
6.3.	Språk- och kunskapsutvecklande arbete	29
6.3.1.	Möjlighet att utveckla språkliga strategier	29
6.3.2.	Samverkan	32
6.4.	Sammanfattning	34

7. Diskussion	36
7.1. Verktyg för stöttning	36
8. Förslag på framtida forskning	39
9. Litteraturförteckning	40
10. Bilaga	44
10.1. Missivbrevet	44
10.2. Intervjuguide	44

1. Inledning

Många nyanlända barn och ungdomar kommer till Sverige från olika delar av världen och är flerspråkiga. De har dessutom med sig olika kulturer, kunskaper och erfarenheter. Dessa nyanlända har ett annat modersmål än svenska och en del av dem kan fler än ett språk. Enligt Skolverket (2016a) finns det i dagens svenska skola nästan 150 - 200 olika modersmål. I relation till detta hade Sverige år 2000 officiellt blivit ett flerspråkigt land (Lainio 2013:296).

Vidare framgår det enligt Skolverket (2017) att alla barn har rätt till skola i Sverige och även de nyanlända, dvs. nyanlända elever har samma rättigheter som andra barn oavsett om de bor tillfälligt i Sverige eller ska återvända till sitt ursprungsland. I relation till detta framgår i läroplanen (Skolverket 2011) vikten med goda språkkunskaper och ”att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts” (Skolverket 2011:239).

Med detta kan många frågor ställas när det handlar om hur skolorna organiseras för att ta emot nyanlända elever, på vilket sätt lärarna utför sitt arbete och hur undervisningen genomförs för att stötta eleverna hela vägen till det nya språket. Skolverket (2016b) menar att det viktiga är att varje barn som är nyanlänt i Sverige ska få de bästa förutsättningarna för att så bra som möjligt kunna utveckla sitt språk och nå målen i alla ämnen. Vidare innebär det enligt läroplanen för grundskolan (Skolverket 2018) att undervisningen ska utgå ifrån elevernas behov och förutsättningar särskilt gällande språk, tidigare kunskaper och erfarenheter. Detta kan nästan tyckas vara omöjligt i praktiken, och det krävs att lärarna hela tiden måste utveckla och hitta fram till bästa möjliga sätt för att planera sin undervisning och anpassa den till alla elever även nyanlända elever inkluderat. Detta eftersom nyanlända elever kommer till ett nytt land och kan möta många svårigheter såsom att tillägna sig ett nytt språk, anpassa sig till en ny kultur och ett nytt skolsystem.

Därför kan de lätt hamna efter i undervisningen om de inte får rätt stöd och hjälp i ett tidigt stadium.

Nyanlända elever bildar en heterogen grupp i klassundervisningen och det finns elever med olika förmågor och kunskaper på skiftande nivåer. Detta innebär fler ämneslärare och klasslärare som i sin undervisning har fler elever som har ett annat språk som modersmål än svenska. Av denna anledning ställs det högre krav på lärarna i både planering, undervisning och bedömning. Detta innebär att lärarna ska vara medvetna om språkets roll samtidigt som de ska vara kunniga om ämnet de undervisar i. På så sätt skapas utmaningar för både lärarna och eleverna. För det första måste lärarna skapa en god undervisning och för det andra ska lärarna hjälpa eleverna så att de ska kunna förstå och tillägna sig kunskaper i skolämnena såsom språk, matematik, SO, NO.

Detta kräver en förändring och lärarna behöver ha olika verktyg och beredskap för att kunna bemöta eleverna i en flerspråkig undervisningsmiljö och även i andra skolsammanhang där språket står i centrum. Men frågan är hur och på vilket sätt detta kan genomföras effektivt. I relation till detta har språkfrågan blivit ett stort diskussionsämne under en längre tid och den diskuteras fortfarande i dagens samhälle.

Vidare kan det finnas en del svårigheter som kan dyka upp och påverka vägen till språkutvecklingen. För nyanlända elever innebär det att de både måste kämpa för att lära sig ett nytt språk på det inledande stadiet, och även att tillägna sig det språket på ett mer abstrakt sätt, som är relaterat till skolans alla ämnen, dvs. att eleverna ska kunna lära sig skolspråket och vardagsspråket genom att uppleva olika situationer och sammanhang.

Jag är själv invandrare och har lärt mig svenska som ett andraspråk samt möter dagligen nyanlända elever i olika åldrar i skolmiljön. I relation till detta upplever jag att flertalet nyanlända elever har svårt att lära sig språket av olika anledningar och att det tar lång tid innan de vågar uttrycka det de vill ha sagt. Svårigheterna kan handla om allt från att kommunicera med lärare och kompisar på rasterna till att våga be om hjälp, vilket gör att de ofta känner sig ensamma, osedda och delvis missförstådda och detta medför en del konflikter bland eleverna. Därför är det

viktigt att läraren ska göra rätt från början genom att kartlägga elevernas kunskaper för att sedan arbeta med att bygga upp språkkunskaperna hos nyanlända på ett mer effektivt sätt.

I detta sammanhang kan ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt ligga i fokus när det handlar om hur lärarna gör för att stötta så väl nyanlända elever som övriga andraspråkselever i deras skolgång. I frågan om hur lärarnas tankesätt och arbetsmetoder fungerar i praktiken när det handlar om att planera och undervisa nyanlända elever är svaret att det kräver en förändring. Enligt Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever (Skolverket 2016b:18) är det viktigt att skolan ger möjligheter och förutsättningar för att koppla samman språkutveckling och lärande för nyanlända elever.

Med den bakgrunden har jag valt att studera vilka faktorer som är viktiga för nyanlända elever på vägen till språkutvecklingen och hur lärarna arbetar för att stötta nyanlända elever.

Studien har begränsningen utifrån att endast fem lärare i en kommun studeras, vilket kan ses som en svaghet. Samtidigt är det svårt att hinna genomföra studier av många fler lärare inom ramen för den här undersökningen som begränsar sig till en termin. Dessutom är det här är en fråga som kan vara svår att besvara och att det inte går att dra några generella slutsatser när det gäller nyanlända elever. Men eftersom lärarna arbetar i olika skolor och inte har samma ämnen, ges en styrka i att jag kan göra en jämförelse mellan lärarna, dvs. sva-lärare och ämneslärare. Resultaten kan ändå ge indikationer och en tydligare bild av hur lärarnas tanke- och arbetssätt tillämpas i praktiken.

2. Syfte och forskningsfrågor

I den här undersökningen är svenska språket grunden till hur nyanlända elever med goda förutsättningar och språkkunskaper kan ta till sig skolundervisningen på ett bra sätt. Arbetet fokuserar på nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling i undervisningen. Syftet med studien är att studera vad lärarna upplever som viktigt och vilka faktorer som lärarna betraktar som betydelsefulla för nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling. Målet är att få en inblick i hur SVA-lärare och ämneslärare gör för att främja nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling.

Frågeställningar:

1. Vad upplever lärare är viktigt och vilka faktorer betraktar läraren som betydelsefulla för språk- och kunskapsutvecklingen hos nyanlända elever?
2. Hur gör lärare för att främja språk- och kunskapsutvecklingen hos nyanlända elever?
3. Vad är skillnaderna och likheterna mellan ämneslärares och sva-lärares perspektiv?

3. Tidigare forskning

3.1. Att kartlägga elevernas kunskaper och synliggöra flerspråkiga elever

För att kunna ge rätt stöd behöver läraren ha kunskap om på vilken nivå eleven befinner i sin kunskapsutveckling (Glogic & Löthagen 2017:122). Genom kartläggning av elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter får lärarna då en tydlig bild av elevernas läridentitet dvs. deras inlärningsvanor och inlärningsstrategier. Det handlar om att kunna bemöta och hjälpa eleverna att ”få syn på sitt eget sätt att lära och ta till sig kunskap” (Glogic & Löthagen 2017:122).

Dessutom är det viktigt att eleverna får behålla sina tidigare inlärningsstrategier samtidigt som de får hjälp att omforma befintliga inlärningsätt som inte fungerar fullt ut och sedan bygga upp nya kunskaper i den nya inlärningsmiljön (Glogic & Löthagen 2017:122). I likhet med detta anser Kaya (2016:86) att kartläggning av elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter ligger till grund för planeringen av undervisningen och ska utgå från elevernas förkunskaper och samtidigt bidra till att anpassa undervisningen efter enskilda elevers förutsättningar och behov. Samtidigt menar Hammarberg (2013:69) att tidigare kunskap och erfarenhet spelar en viktig roll för andraspråkselever som genom att använda sina starka förmågor och strategier då kan få tillgång till en effektiv inläring. Vidare anser Axelsson och Magnusson (2012:258) att läs- och skrivkompetens på sitt modersmål är ett viktigt verktyg som andraspråkseleverna kan använda sig av för att tillägna sig målspråket snabbare. Å andra sidan blir det mycket svårare för elever som inte har dessa kompetenser.

Undervisningen i flera skolor runt om i Sverige präglas enligt Glogic och Löthagen (2017:148) av en positiv attityd till elevernas modersmål. Det innebär att elevernas modersmål eller ett andra språk som eleverna är bra på, betraktas som ett utmärkt stöd i hela deras inlärningsprocess. Elevernas alla språk synliggörs genom att använda dem i undervisningen, vilket är ett sätt att lyfta fram elevernas språkkunskaper. Enligt Otterup (2014:68) så kan modersmålet vara ett viktigt stöd

för nyanlända elever i att förstärka sina kunskaper i det nya språket och därmed uppnå kunskapskraven. Detta eftersom nyanlända elever inte har tillräckliga kunskaper i svenska språket för att kunna förstå och följa med i undervisningen, vilket innebär att studiehandledningen på modersmålet blir ett stöd för att kunna hjälpa nyanlända elever att komma in i och utveckla kunskaperna i det nya skolsystemet (Cummins 2017:134). Vidare lyfter García och Wei (2014:96-98) fram vikten av translanguaging i undervisningen, där ett språk används för att förstärka ett annat språk, vilket innebär att eleverna ska kunna använda språken på olika sätt, i olika situationer och kunna utveckla språket och reflektera över sina tankeprocesser: ”Translanguaging underlättar inte bara en djupare förståelse av innehållet, utan leder till en utveckling av det svagare språket i relation till det språk som är mer dominant” (García och Wei 2014:97).

Sedan anser Bunar (2015:268) att nyanlända elever behöver ett ordentligt stöd för att kunna ta kontroll över sitt lärande. Stöd kan ges på olika sätt och det ges bland annat av läraren eller studiehandledaren. Studiehandledning på modersmålet är enligt Otterup (2014:69) en form av stöttning och som är nödvändig för att hjälpa elever att få en adekvat och förväntad kognitiv nivå samt möjlighet att nå målen: ”Studiehandledning på förstaspråket behöver utvecklas och bli en integrerad och behovsanpassad del av skolvardagen” (Elmeroth 2018:127).

En del forskare anser att behovet av handledning på modersmålet har ökat och är viktigt för nyanlända elevers utvecklingsprocess, när klassundervisning inte räcker till för att andraspråkseleverna ska uppnå kunskapsnivån i skolans alla ämnen. Detta eftersom ämnesundervisningen på högstadiet är svår för många nyanlända elever för att kunna följa med och förstå den information som läraren meddelar i undervisningen (Elmeroth 2018:131). På så sätt ställs högre krav inte bara på eleverna, utan också på lärarna: ”Språk och ämneskunskap hänger nära ihop och kräver uppmärksamhet” (Elmeroth 2017:96), med vilket menas att lärare behöver strukturera sin undervisning efter vad eleverna kan och stötta dem att hitta sin egen strategi att ta till sig nya kunskaper. För att kunna stötta eleverna i deras utveckling måste lärarna visa sig nyfikna på och intresserade av för vad eleverna har för

tidigare erfarenheter och förmågor samt vad dessa har för betydelse för elevernas lärande (Elmeroth 2017:131).

3.2. Att arbeta med språkutveckling – faktorer för att synliggöra elevernas språk- och kunskapsutveckling

Flera forskare har diskuterat vikten av att synliggöra språket hos nyanlända elever. Ojala (2016:66) menar att arbeta enligt ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt är viktigt för elevernas språk- och kunskapsutveckling. Detta har en avgörande roll i undervisningen oavsett vilka ämnen läraren arbetar med. Det innebär att eleverna får öva på och träna in språket genom att uttrycka sina tankar och idéer för att sedan kunna uppnå kunskapsnivån i skolämnen. Andraspråkseleven får möjlighet till stöttning som den behöver i undervisningen, detta för att involvera sig och lyckas både vad gäller språk- och kunskapsutveckling (Gibbons 2010:24).

Glogic och Löthagen (2017:38) menar att, för att lära sig ett nytt språk behövs en aktiv språkanvändning, vilket kräver en undervisning där eleverna får delta aktivt i samtal och diskussioner. Dessutom är det inte lätt för nyanlända elever som delvis inte behärskar språket fullt ut, att kunna uttrycka sina tankar eller åsikter i ett samtal eller en diskussion. Därför har lärarnas arbetssätt en avgörande roll för hur nyanlända elever ska kunna integreras och känna sig trygga i klassundervisningen. Att låta eleverna använda sina olika modersmål för att tänka och samtala anser Kaya (2016:78) ge eleverna ännu fler möjligheter i att uttrycka sig och visa hur mycket de kan. För att göra språket mer förståeligt enligt Gibbons (2010:199) kan det ske på olika sätt som exempelvis genom att använda elevens modersmål, kroppsspråk, gester, bilder av olika slag, studiebesök, eller experiment. På liknande sätt anser Glogic och Löthagen (2017:136) att ett bra sätt för att undervisa svenska som andraspråk för nyanlända är att bygga undervisningen på de aktuella kunskaper som eleverna redan har, för att sedan bjuda in dem i olika situationer genom att använda kända saker och informationer som är gemensamma för alla länder såsom pengar,

kartor, sagor, etcetera. Detta för att underlätta elevernas förståelse för ord och begrepp.

Gibbons (2010:200) betonar att det kräver tid lära sig ett andraspråk, och det är viktigt att vara medveten om det som lärare, detta för att ge eleverna tid att tänka och fundera ut svaren och att få dessa välformulerade. Samtidigt är det viktigt att alla elever i gruppen får möjlighet att tala och uttrycka sina tankar på samma gång som de får möjlighet att få stöttning i sitt tal. Vidare ska undervisningen planeras för att leda till en interaktion mellan eleverna och mellan eleverna och lärarna, såsom vid grupparbete, arbete parvis, etcetera, vilket bjuder in eleverna i ett samtal eller i en diskussion. Detta ger möjligheter för ett meningsfullt samarbete och språkutveckling hos nyanlända elever (Gibbons 2010:208). Därmed får eleverna utmaningar i att aktivt använda språket för att delta i diskussioner och i att lyssna, ifrågasätta och att lära sig nya ord, samt att utveckla sitt tänkande (Sellgren 2016:222).

Ytterligare har lärarna en viktig roll i att organisera, stötta och ge andraspråks eleverna möjligheter för att lyckas i språkutvecklingen. Gibbons (2010:170) och Johansson och Sandell Ring (2010:30) betonar vikten av att använda en pedagogisk modell, den så kallade *cirkelmodellen* i undervisningen. Modellens utgångspunkt är att arbeta med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i skolans alla ämnen och att modellen används som ett verktyg i undervisningen. Effekten blir att det sker ett samspel mellan eleverna och lärarna där både undervisning och utvärdering ingår. Modellen fungerar så att lärarna ska anpassa språket efter elevens situation, ämne och syfte och särskilt i andraspråksundervisningen där de nyanlända eleverna är en heterogen grupp som befinner sig på olika nivåer.

Enligt Kaya (2016:75) räcker inte nyanlända elevers svenska språk till för att de ska göra sig förstådda. Det innebär att de ofta har svårigheter i att kunna förmedla sina tankar och erfarenheter. Därför är det en självklarhet att de får använda det språk som de är starkast på om de behöver det, för att kunna formulera det de vill ha sagt. Effekten blir att studiehandledare och modersmåls lärare kan vara ett viktigt stöd i för att bygga broar mellan elevens starkaste språk och det svenska språket.

Vidare är det viktigt att som lärare alltid tala om vad som är syftet med varje nytt arbetsmoment och vilka förväntningar läraren har och vad det är eleverna behöver göra för att uppnå den nivå som ställts (Gibbons 2010:221). Ett sätt att öka intresset för språkutvecklingen är att undervisningen alltid kopplas till elevernas vardagliga aktiviteter, traditioner, etcetera, vilket underlättar lärandet och gör undervisningen mer relevant (Wedin & Rosén 2015:205). Vidare framgår det enligt Skolverket (2016b) att om nyanlända elever ska kunna nå framsteg i sin inläring, handlar det om att ha en bra samverkan mellan lärarna och studiehandledarna.

4. Teoretiska utgångspunkter

Studien handlar om språk- och kunskapsutveckling för nyanlända elever i undervisningen och i det här avsnittet beskrivs det teoretiska perspektivet som ligger till grund för den här studien. Studien fokuserar på hur lärarna arbetar för att gynna nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling samt fokuserar på de viktigaste faktorerna som påverkar hur nyanlända elever ska kunna ta sig till sin språkutveckling på ett effektivt sätt. Därför baseras studiens teoretiska ram på genrepdagagogik modellen, en teori om språkets betydelse, dvs. *systemisk-funktionella grammatik*, som utvecklades av Michael Halliday samt Vygotskijs teori om det sociokulturella perspektivet (Johansson & Sandell Ring 2010:28). Både Halliday och Vygotskij beskriver språkutvecklingen hos individer och behovet av att integrera med andra som viktigt för inlärares språkutveckling (Axelsson & Magnusson 2012:257).

4.1. Genrepdagagogik

Genrepdagagogikens modell tenderar att steg för steg i en explicit undervisning hjälpa eleverna att tillägna sig och utveckla sitt vardagsspråk och även skolspråk på ett effektivt sätt (Johansson & Sandell Ring 2010:27; Gibbons 2010:86). Den

genrepedagogiska modellen anses enligt Axelsson och Magnusson (2012:322) att kunna användas både i språkämnen och i andra ämnen. Undervisningen läggs upp med stöd av modellen utifrån parallella språk- och kunskapsmål för att eleverna ska kunna utveckla de kunskaper som krävs i skolämnena.

Genrepedagogik är ”en textbaserad undervisningsmodell som framhäver språkets och litteracitetens betydelse för skolarbetet” (Kuyumcu 2013:606). Kuyumcu (2013:606) anser att Roses och Martins (2012) modell är ett gynnsamt verktyg för att arbeta med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt, eftersom den bygger på ”ett cykliskt arbetssätt och en explicit undervisning” (Kuyumcu 2013:606). Därtill är genrepedagogiken relevant med fokus på anpassad undervisning för andraspråkseleverna i flerspråkiga klassrum. En utgångspunkt för elevernas lärande är att utveckla sin förmåga i läsförståelse, för att sedan kunna förstå mer komplexa textgenrer i skolämnena, samtidigt som de också utvecklar sin förmåga i att kommunicera både muntligt och skriftligt (Kuyumcu 2013:608). När det gäller genrer i skolan menar Nygård Larsson (2013:580) att språket spelar en viktig roll för att lyckas i skolämnensundervisningen och att det viktiga är att läraren måste ta hänsyn till eleverna som har olika språkliga förutsättningar genom att erbjuda olika typer av texter med fler språkbruk. Detta för att eleverna ska få möjligheter att utveckla språket i olika texttyper och att de lär sig att använda det språket på olika sätt. Genrepedagogik syftar på att inkludera alla elever i en språk- och kunskapsutvecklande undervisning (Kuyumcu 2013:610). Johansson och Sandell Ring (2010:63) anser att i genrepedagogikens modell knyts språkutvecklingen samman så att eleverna ska både tillägna sig kunskaper i ämnet och samtidigt utveckla sig mer i det ämnet.

Utgångspunkten för modellen är baserad på den lingvistiska språkmodellen som så kallade systemisk-funktionella grammatik (SFG) (Kuyumcu 2013:606), som utvecklats av Halliday.

4.2. Teori om språkets betydelse, systemisk-funktionell grammatik

Teorin om språkets roll i lärandet lyfts fram av flera forskare, bland annat Hallidays (1993) teori om språk, där han beskriver språkutveckling gällande hur språk och tänkande förhåller sig till varandra, hur den utvecklas och förändras. Han betonar ”learning language, learning through language, learning about language” (Halliday 1993:113). Med det menas att med språket man lär sig sedan födseln fram till vuxenlivet, sker en kontinuerlig språkutveckling och där sker också inläringen. Läraren bör se lärandet i sin helhet och inte avskilja språkinläringen från annan inläring (Halliday 1993:113).

En grundläggande utgångspunkt i Hallidays språkteori är systemisk-funktionell grammatiken (SFG), som främst är fokuserad på språkets funktion och betydelse och ses som ett verktyg för kommunikation (Johansson & Sandell Ring 2010:28). På samma sätt menar Holmberg m.fl., (2014:18) också att skolans genrer och lärarens undervisning är ett viktigt forskningsområde inom systemisk - funktionell grammatik, som omfattar frågor om hur eleverna ges möjligheter till att lära sig och behärska skolspråket. Hallidays språkteori tenderar att få fram textens betydelse och fokusera på hur språket förhåller sig till kontexten, samt ha en förståelse för språkets variation som skapas i såväl grammatik som i samtal eller texter (Holmberg m.fl. 2014:10). Halliday (1993:106) menar att den grammatiska delen har en stor betydelse för inläring av ett språkssystem, den är i sig viktig. Lärandet innebär enligt Halliday (1993:113) att skapa mening och att utvidga sin meningspotential, där språket står i centrum.

Lärande om språket ses utifrån Hallidays teori enligt Holmberg m.fl., (2014:11) som en social kontext där kommunikationen hela tiden sker i olika sociala sammanhang och med olika aktiviteter. Hajer (2010:17) anser att när det gäller språkundervisning så innebär det att det är själva språket i sig som står i centrum, dvs. att elever får lära sig att använda språket i olika sammanhang i såväl muntliga som i skriftliga genrer som exempelvis att läsa en saga, skriva en text eller delta i en diskussion.

4.3. Det sociokulturella perspektivet

Inom det sociokulturella perspektivet är *interaktion*, *stöttning* och *kognitiv utmaning* viktiga och dessa begrepp ska jag redogöra för nedan

4.3.1. *Interaktion, stöttning och kognitiv utmaning*

Inom det sociokulturella perspektivet har interaktion en viktig betydelse för lärandet och språkutveckling. Vygotskij (1978:86) menar att lärande och utveckling har en relation till varandra och att lärandet sker genom imitation och samspel med andra. Det innebär att barnens språk utvecklas tillsammans med omgivningen, där samarbete sker mellan en kompetent vuxen som kan lite mer och en annan dvs. barnet som kan lite mindre. Vygotskij kallade sträckan mellan vad eleven själv kan göra och det eleven kan göra med andras hjälp för, *den närmaste utvecklingszonen*, och därmed betonade Vygotskij att ”det som barnet idag kan göra i gemensamt arbete kommer det imorgon att kunna göra självständigt” (Vygotskij 2001:333). På samma sätt anser Säljö (2015:89) att det är språkutvecklingen som inte kan bortser ifrån olika sociala sammanhang, snarare utvecklas språket hela tiden i ett samspel med andra och på olika sätt: ”Utan social kommunikation sker ingen utveckling av vare sig språk eller tänkande” (Vygotskij 2001:10).

Gibbons (2014:30) beskriver Vygotskijs perspektiv om utveckling hos människor där lärandet sker via ett gemensamt arbete med barnets utvecklingsnivå. Barnets språkutveckling och tänkande är viktiga och sker genom två utvecklingsnivåer. Ena nivån är att barn kan klara saker på egen hand och den andra är att barnet behöver stöd för att bygga upp sina kunskaper. Detta betyder att inläraren har möjlighet att utveckla sina språkkunskaper om hen får rätt stöd och hjälp i sociala situationer exempelvis vid undervisning eller vardagsaktiviteter. Begreppet *stöttning* (scaffolding) användes av Wood m.fl., (1976) i deras studie gällande hur föräldrar och barn talar med varandra, som innebär att den hjälp som ges av en kompetent person till en annan så kallade *stöttning* enligt Gibbons (2010:29). När det gäller stöttning i undervisningen anser Gibbons (2010:29) utifrån Maybins m.fl., (1992)

synsätt att det stöd som ges av läraren är tillfälligt men nödvändigt, för att eleverna så småningom ska klara de uppgifter som krävs. Vidare menar Gibbons att: ”stöttning är dock inte vilken hjälp som helst utan hjälp som leder eleverna mot nya färdigheter, nya begrepp eller nya nivåer av förståelse” (Gibbons 2010:29).

Däremot diskuterar Cummins (2017) att utvecklingszonen kan vara en begränsningszon där ”elevernas identiteter och lärande begränsas snarare än vidgas” (Cummins 2017:175). Här lyfter han fram vikten av olika typer av stöttning och samspel mellan flerspråkiga elever och lärare, vilket är nyckeln till utvecklingen under hela elevernas utvecklingsprocess för att nå målen. Vidare anser Cummins (2017:113) att *stöttning* på modersmålet ger eleverna möjlighet att förstå ord, begrepp och texters innehåll i skolämnen, både muntligt och skriftligt. Med hjälp av dessa stöd som nämnts utmanas eleven att ta nya steg i sin språkutveckling (Elmeroth 2018:123; Säljö 2014:305). För att eleverna ska kunna befinna sig i den närmaste utvecklingszonen, så behöver läraren kartlägga elevernas kunskaper. Detta för att få en bild av vad de redan kan och vad de behöver arbeta med och förbättra (Gibbons 2010:27; Cummins 2017:61). Med hjälp av stöttning kan eleverna på egen hand klara av att ta sig till det nästa steget i sin utveckling, vilket ställer krav på lärarna att ha höga förväntningar på eleverna och samtidigt ställs eleverna ”inför autentiska och kognitivt utmanande uppgifter” (Gibbons 2010:30). Detta innebär inte att undervisningen ska ligga lite över den utvecklingsfas som eleven har, utan undervisningen ska leda kunskaperna framåt och den ska alltid bygga utifrån elevernas kunskapsnivå (Gibbons 2010:29).

Säljö (2014:307) menar att lärandet och utvecklingen utifrån det sociokulturella perspektivet handlar om hur eleven lär sig och hur eleven kan förbättra sina kompetenser och förmågor i olika områden. Utifrån Vygotskijs teori är språkutveckling och stöttning viktiga för de nyanlända elevernas skolgång, eftersom deras språk, kulturtillhörighet och erfarenheter är heterogena, vilket kan innebära att de behöver mycket stöd och ett vänligt bemötande. Detta innebär att lärandet utgår mest från den sociala miljön mellan individer, samt att språket utvecklas mest effektivt om individen deltar aktivt i olika sociala sammanhang. Det mest

meningsfulla sättet att lära *om* språk är när det utövas i en kontext där språket används (Gibbons 2010:31).

5. Metod

I detta avsnitt beskrivs metoden som använts i forskningsprocessens olika steg och etiska överväganden.

5.1. Val av metod

För att få en så detaljerad bild som möjligt av hur lärarna som deltar i undersökningen, arbetar med sitt språkutvecklande arbetssätt i undervisningen, för att främja nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling, har jag valt att genomföra en kvalitativ studie utifrån mitt forskningssyfte. Forskningsintervjuer fokuserar på så kallad ”självrapporering” (Denscombe 2016:263), vilket innebär att det handlar om vad deltagaren berättar att de gör, vad de tror och vad de har för åsikter. Syftet med intervjun är att förstå hur deltagaren känner och tänker, vad den har för erfarenheter eller hur dennes föreställningsvärld ser ut (Trost 2010:44). Detta är något som jag vill ta reda på och få fram i den aktuella undersökningen.

För att samla in data till den här studien valde jag att använda den kvalitativa metoden i formen av semistrukturerade intervjuer, dvs. ”intervjun är strukturerad” (Trost 2010:42). Anledningen med valet av den kvalitativa forskningen i form av intervjuer är att jag vill få en större förståelse och inblick ur lärarnas perspektiv gällande studiens undersökningsområde. Med semistrukturerade intervjuer menas enligt Denscombe (2016:266) att intervjuaren har en färdig lista med frågor som ska besvaras. Dessutom att intervjuaren är beredd på att vara flexibel när det gäller frågornas ordningsföljd samt att frågorna är öppna, vilket kan vara en frihet för den intervjuade att tala och utveckla sina synpunkter. Till skillnad från den semistrukturerade intervjun så har den strukturerade intervjun däremot ett begränsat

utrymme för utförlig utveckling av deltagarnas svar och egna idéer, dvs. ”en begränsad uppsättning svarsalternativ” (Denscombe 2016:266).

Studien använder intervjuer med en intervjuguide (se Bilaga 2: Intervjuguide), som innehåller öppna intervjufrågor dvs. utan svarsalternativ och som följer inriktningen för forskningsfrågorna, samtidigt som frågorna fokuserar på och avgränsas inom *ett* område. Tanken med att använda den semistrukturerade intervjun var att, med en intervjuguide i förväg ha förberett frågorna, men intervjuerna förväntas att vara flexibla när det gäller att få svar på frågor i tur och ordning, dvs. ”de kan variera ordningsföljden i frågorna” (Bryman 2008:413). Det innebär att jag låter deltagaren beskriva sitt svar och utförligt utveckla de synpunkter som deltagaren vill lyfta fram. Vidare använder jag också en del följdfrågor som ställts under intervjun, beroende på informanternas svar. Anledningen till att använda följdfrågor är att få informanterna att ytterligare utveckla sina svar och tankar kring de synpunkter som tas upp. I samband med detta tar studien hänsyn till det som Bryman (2008:420) betonar när det gäller intervjuer, dvs. att intervjufrågorna ska vara relativt korta, tydliga, lätta att förstå och enkla att svara på. Intervjufrågorna innehåller inte heller ja-nej frågor eller frågor med dubbel betydelse.

Samtidigt menar Bryman (2008:413) att i kvalitativ forskning betonas betydelsen av informanternas uppfattningar och synsätt, vilket kopplar fokus till studiens syfte. Undersökningen är grundad på lärarnas erfarenheter vilket innebär att fokus riktas mot den intervjuades berättelse om sina erfarenheter gällande arbetet med syfte att gynna nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling i undervisningen. Detta för att sedan få fram ett svar på frågeställningar som ställts i den här undersökningens syfte. Vid intervjun ställdes inte ledande frågor eller frågor som var alltför öppna, utan det viktiga vid intervjun var att frågorna som ställdes riktade in sig på att få svar på frågeställningar som gjorde att deltagaren förstod frågornas inriktning samt område. Detta för att jag sedan ska kunna strukturera vad deltagaren har sagt, vilket Bryman (2008:419) också betonar.

Vidare är fördelen med intervjuer i en kvalitativ undersökning enligt Bryman (2008:443) att forskaren kan ha större frihet i att få tag i fler deltagare samt att möta dem i deras naturliga närmiljö. Därmed kan forskaren enligt Denscombe

(2016:286) samla in djupa informationer och kunskaper utifrån deltagarnas svar. Dessutom kräver intervjuer enkla verktyg såsom mobil eller dator för att kunna spela in ljud. Enligt Denscombe (2016:289) kan nackdelen med intervjuer i en kvalitativ undersökning vara att intervjudatan som samlas in utifrån det deltagarna säger vad de gör och uttrycker vad de tänker eller vad de säger att de prioriterar ”kan inte med automatik förmodas återspela sanningen” (Denscombe 2016:289).

5.2. Urval

För att svara på forskningsfrågorna har jag gjort ett urval som består av fem lärare som jobbar på tre olika högstadieskolor i åk 7 - 9 i en kommun i Västsverige. Två av dem arbetar som ämneslärare i SO och matte/NO samt tre andra lärare som arbetar som sva-lärare, varav en av dessa sva-lärare också arbetar som förstelärare. Däremot är ämneslärarna som valdes i undersökningen inte behöriga i svenska som andraspråk. Dessutom har de oftast en vanlig klass med ett stort antal elever som är svensktalande och bara en liten del nyanlända elever vilka har olika modersmål och som befinner sig på olika nivåer och det är utmanande när undervisning ska genomföras.

Lärarna som valdes för att delta i undersökningen valdes inte ut på ett slumpmässigt sätt, utan det var ett medvetet urval för att säkerställa att studiens frågeställningar skulle besvaras på ett relevant sätt. Jag frågade mina kollegor och på skolan där jag tidigare gjorde min VFU för att hitta passande lärare. På så vis fick jag kontakt med erfarna och kompetenta sva- och ämneslärare. Dessutom hade ämneslärarna som medverkade i undersökningen ofta haft nyanlända elever i sina klasser och de hade erfarenheter av att undervisa nyanlända elever trots att de inte var behöriga i sva.

Anledningen till urvalet av att välja deltagare som är både ämneslärare och sva-lärare, är för det första för att kunna få en tydlig bild utifrån olika synvinklar på hur olika lärare som har olika ämneskunskaper, arbetar med språkutvecklande arbetssätt i undervisningen gällande nyanlända elever. För det andra gjordes valet för att dessa deltagare ansågs ha mycket erfarenheter både yrkesmässigt och av

flerspråkig undervisningsmiljö, som passade till studiens undersökningsområde. Sedan har deltagarna i studien fått fiktiva namn, vilket underlättar vid presentationen av deras tankar, synpunkter och erfarenheter i resultatet och även för att de ska vara anonyma.

Åsa	Sva-lärare (tidigare gymnasielärare i sva)	Skola A	Arbetar som lärare i 35 år
Ulrika	Sva-lärare i förberedelseklass	Skola B	Arbetat som lärare i 25 år
Josefine	Sva-lärare (förstelärare i sva)	Skola C	Arbetat som lärare i 25 år
Victoria	SO-lärare	Skola A	Arbetat som lärare i 15 år
Sandra	NO och matte lärare	Skola A	Arbetat som lärare i 20 år

De fem deltagarna som valdes till undersökningen ansågs vara ett lämpligt urval och mest relevanta för undersökningsområdet. Med detta menas att kompetens och erfarenheter först och främst är anledningen till valet av deltagare, vilket i enlighet med Bryman (2008) är att ”alla som finner temat relevant kan logiskt sett utgöra lämpliga deltagare” (Bryman 2008:455). De deltagare som deltog i intervjun arbetar mest i mångkulturella klasser och bland annat med nyanlända elever. Lärarna som är behöriga i svenska som andraspråk har i många år arbetat med både att undervisa nyanlända elever och med elever som har ämnet svenska som andraspråk. Sedan har dessa lärare ett intresse av studiens forskningsområde gällande beskrivningen av vad de gör och vad de tycker som passar och funkar bäst för nyanlända elever i sin språkutveckling, vilket var positivt vid intervjutillfället. Detta är viktigt för att samla

in pålitliga svar till materialet utifrån dessa intervjuer, eftersom deltagarna är erfarna och är beredda att ge utförliga svar till forskningsintervjun.

Med tanke på de ramarna som fanns för uppsatsen, var det rimligt att genomföra undersökningen i *en* kommun med en begränsning till fem deltagare, vilket kan vara en svaghet och jag är medveten om detta. Samtidigt arbetar inte de deltagare som valdes till undersökningen på samma skola och inte med samma inriktning, vilket ger en styrka i att jag kan jämföra mellan olika lärare och ämneskompetenser. Med det kan jag få fram intressanta resultat, men jag förstår också att detta inte kan generaliseras till att gälla för alla lärare i Sverige.

5.3. Genomförande

Intervjun har genomförts med varje deltagare enskilt. Informationen om studiens syfte gällande frågeställningar, intervjufrågorna, informerades om till mina fem deltagare innan intervjun kunde börja. Detta för att deltagarna skulle ha god tid på sig att förbereda sig och fundera över de synpunkter och de uppfattningar som de sedan ville lyfta fram vid intervjun. De intervjuade fick också veta att informationen angående deras personliga uppgifter såsom skolans namn, klass endast kommer att användas i studien och att detta ska vara anonymt. Samtidigt är deltagarna eniga i att intervjuerna får spelas in. Intervjun kommer att genomföras under ungefär 30 minuter och spelas in med ljud. Detta för att underlätta vid transkriberingen av resultatdelen, vilket innebär att jag sedan ska kunna lyssna på inspelningarna och att lätt kunna kategorisera och redovisa det som har sagts vid intervjun. Bryman (2008:420) betonar att vid en kvalitativ forskning spelar forskaren ofta in ljud vid intervjun, för att sedan kunna skriva ut den intervjuades svar ordagrant. Dessutom är det viktigt att intervjun inte genomförs under för lång tid, detta med anledning att undvika trötthet hos informanterna. Om intervjun tar för lång tid kan detta leda till att informanterna blir trötta och börjar svara på ett slumpartat sätt, vilket påverkar studiens tillförlitlighet (Trost 2010:82).

5.4. Tillförlitlighet, äkthet och generaliserbarhet

Tillförlitlighet enligt Bryman (2011:354) innehåller fyra delkriterier med viljan att tydligt framgå som en absolut bild av den sociala verkligheten. Dessa delkriterier rör trovärdighet, överförbarhet, pålitlighet och en möjlighet att styrka och konfirmera. Studiens tillförlitlighet bevisas genom att ta hänsyn till dessa delkriterier om hur den sociala verkligheten analyseras och redovisas i resultatet. Studien har genomförts i överensstämmelse med de regler som nämnts.

När det handlar om *trovärdigheten* i min undersökning kan den relateras till hur bilden av den sociala verkligheten analyseras och redovisas. Bryman (2011:354) betonar att när de gäller trovärdighet innebär det att under hela undersökningen ska forskaren förhålla sig till de regler som finns. En annan aspekt är att undersökningen ska bevisas som trovärdig genom att låta de intervjuade lärarna som deltog i intervjun ta del av det redovisade resultatet. Detta stämmer överens med min undersökning eftersom de intervjuade lärarna fick ta del av och kunde kommentera resultatet innan det redovisades. På så sätt kan studien visa att de informationer som deltagarna angav är riktiga.

Enligt Bryman (2011:355) handlar *pålitlighet* om en noggrann granskning av alla steg i forskningsprocessen. I min studie anser jag ha uppgett och redovisat alla steg i forskningsprocessen, dock skulle jag även ha kunnat undersöka andra grupper av deltagare såsom studiehandledare eller att observera lärarnas lektioner vilket kunde givit mig ytterligare svar. Dessutom finns det en fördel för att bevisa studiens pålitlighet genom att det bara är erfarna deltagare som deltog i studien, vilket säkerställer att de åsikter och synsätt som lyfts fram är riktiga. Samtidigt ska många av synpunkterna som redogjorts för i slutresultatet kunna styrka slutsatsen att det finns en relation till tidigare forskning. Sedan handlar det om *möjligheten att styrka och konfirmera* som enligt Bryman (2011:355) innebär att ska vara neutral och inte bli påverkad av några ”personliga värderingar eller teoretisk inriktning” (Bryman 2011:355).

När det handlar om *äkthet* innebär det enligt Bryman (2011:357) att forskningsprocessen ger undersökningen en bättre bild av vad deltagarna har för

åsikter och uppfattningar och hur de upplever saker och ting i deras miljö. Med det har under studiens hela forskningsprocess givits en tydlig bild av hur olika åsikter och uppfattningar redogjorts av de deltagande lärarna. Samtidigt har deltagarna själva valt platsen där de vill genomföra intervjun, vilket visat på att de känt sig trygga och säkra i den miljön de valt och jag anser dessutom att studien inte har blivit påverkad av några personliga värderingar.

Genom att genomföra en fallstudie med hjälp av en kvalitativ metod utifrån ett begränsat antal deltagare finns det en svaghet med undersökningen, som kan innebära att det inte går att betrakta resultaten från fallstudien som slutgiltiga eller absoluta (Denscombe 2016:101). Däremot är studien en undersökning som försöker att besvara relevanta frågor för forskningsområdet och som får möjlighet att nå bredare publik genom uppsatsen, något som Denscombe (2016:98) också betonar.

5.5. Forskningsetiska principer

Studiens undersökning följer de fyra övergripande etiska reglerna som rekommenderas enligt Vetenskapsrådet (2002:7-14). Dessa krav är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet. Deltagarna i intervjuerna informerades om vad studiens syfte handlade om genom att följa de fyra kraven. För det första genom att informera deltagarna om studiens syfte och vad undersökningen handlar om, uppfylls *informationskravet*. Detta sker genom att deltagarna läser *missivbrevet* (bilaga 1) samt muntligt vid intervjutillfället. För det andra informerades om *samtyckeskravet* och med det menas att deltagarna har rätt att frivilligt välja att delta i undersökningen och samtidigt har de rätt till att avbryta sin medverkan om de känner för det. För det tredje för att uppfylla *konfidentialitetskravet* så ska deltagarnas personliga uppgifter och svar anonymiseras i studien. Med detta menas att inga riktiga namn anges i studien. Information såsom skolans namn, klass och vilken stad eller ort som deltagarna arbetar behandlas konfidentiellt. Det sista är *Nyttjandekravet* och det handlar om att allt material som har samlats in i studien används enbart i forskningssyfte. Detta

uppfylls genom att det är bara jag som forskare som har tillgång till intervjumaterialet och detta har enbart använts i studiens syfte.

6. Resultat

I detta kapitel redovisas de kategorier utifrån uppsatsfrågeställningar och som framkommit utifrån fem intervjuernas data.

6.1. Faktorer som påverkar språk- och kunskapsutvecklingen hos nyanlända elever

6.1.1. *Lärarens perspektiv*

När det handlar om vad som är viktigt för nyanlända elever vad gäller att utvecklas i svenska språket ansåg flera av de fem lärarna som deltog i intervjun först och främst att modersmålet och svenskan går hand i hand. Samtidigt har lärarna en skiftande syn på vilka andra faktorer som spelar roll för att de nyanlända eleverna ska kunna utveckla sitt andraspråk. En aspekt är att bygga upp ordförrådet och en annan viktig aspekt är att eleverna ska känna trygghet i skolan. Dessutom är motivationen hos eleverna av stor vikt. Slutligen ses stöttning i undervisningen och elevernas modersmål som en resurs som nödvändiga för att eleverna ska kunna utveckla sitt nya språk.

Sandra (NO-lärare) lyfter fram vikten av att använda modersmålet i undervisningen för att öka elevernas förståelse exempelvis för ord och begrepp. Hon uttrycker alltså att om eleven förstärker sitt modersmål så förstärker eleven även svenskan. Lika viktigt är enligt Åsa (sva-lärare) att eleverna är motiverade annars går ingenting. En annan sva-lärare Ulrika anser att eftersom nyanlända elever kommer till ett nytt land möter de en ny skola och ett nytt system, och då är trygghet det viktigaste som nyanlända elever behöver, för att kunna komma in i studierna och

samtidigt lära sig språket och även skolans alla ämnen: ”Ju mer de är trygga desto bättre har de möjligheter att utveckla sitt språk” (Ulrika, sva-lärare).

En annan viktig aspekt som Victoria (SO-lärare) lyfter fram är att läraren måste se till att det inte får bli för svårt i början i det svenska språket och att inte släppa eleverna helt, utan att hjälpa dem. Victoria (SO-lärare) betonar att läraren inte ska tro att just för att eleverna sitter i ett klassrum där de pratar svenska så lär sig eleverna svenska automatisk, utan läraren måste ha olika verktyg för att hjälpa eleverna. Victoria (SO-lärare) uttrycker att eleverna inte bara lär sig språket för att de sitter och hör språket hela tiden, utan de måste få hjälp. Särskilt på högstadiet kräver det en hel del språkkunskap för att förstå det som händer i klassrummet, vilket kan bli svårt om eleverna inte kan svenska alls.

Med samma utgångspunkt, gällande nyanlända elevers språkutveckling motiverar Josefine, som arbetat i många år som sva-lärare och som ofta tar emot nyanlända elever att hon alltid arbetar utifrån Skolverkets matris *Bygga svenska* (Skolverket 2019a) och *processbarhetsteorin* (Flyman Mattsson & Håkansson 2010:16). Angående nyanlända elevers första viktiga steg i ett nytt språk i undervisningen tycker Josefine att läraren bör fokusera på ord, ordförråd och enkla fraser. Detta eftersom nyanlända elever inte kan processa svåra meningar eller långa texter i början, utan i ett första steg utifrån processbarhetsteorin lär sig eleverna ett nytt ord och enkla fraser utantill. Sedan är det möjligt att eleverna börjar processa på steg två såsom *ordklasser* och eleverna börjar titta på en och ett, substantiv, verb och adjektiv. Samtidigt är det viktigt att jobba med tema dvs. välja ett tema som är nära eleverna, dvs. något som de alltid kan prata om i skolan. Med hjälp av tema kan ordförrådet utökas och det kan hjälpa eleverna att prata med en kompis och detta är ett bra sätt att lära sig ett skolspråk, anser både Josefine och ämnesläraren Sandra.

Utifrån de erfarenheter som både ämneslärarna och sva-lärarna lyfter fram så blir en varierad bild tydlig, vilket kan tyda på att nyanlända elever med olika förutsättningar alltid behöver olika stöd och hjälp av lärare. För att eleverna ska få möjligheter att förstärka sitt språk och sina kunskaper i det nya skolsystemet och att följa med i undervisningen samt att förstå det som pågår i klassrummet behövs olika stöd. Dessutom har lärarna samma syn när det gäller att ta hänsyn till nyanlända

elever i början av sin utveckling genom att ge dem enkla uppgifter till att börja med, vilket eleverna sedan kan processa genom stegvisa nivåer.

6.1.2. *Att kartlägga och synliggöra elevernas kunskaper i undervisningen*

När det handlar om att ta reda på vilken nivå eleven ligger på beskriver sva-lärarna att de brukar kartlägga elevernas tidigare kunskaper, skolbakgrund och erfarenheter innan eleverna får komma ut till vanliga klasser som passar den nivå som eleven befinner sig i. Kartläggningen ses vara ett viktigt steg för att bygga vidare på elevernas tidigare kunskaper. Kartläggningen sker ofta i förberedelseklasserna, men detta kan också variera i de fall det inte finns förberedelseklasser och att kartläggningen då kan ske direkt på den skola eleverna kommer till.

Med det beskriver Åsa (sva-lärare) att på högstadiet har läraren ofta fått bra överlämningar från årskurs 6 dvs. mellanstadiet, vilket gör att läraren ganska bra kan ta reda på vad eleverna har för skolbakgrund och på vilken nivå de befinner sig just på sitt modersmål. Josefine (sva-lärare) säger att hon alltid kartlägger eleven först och sedan planerar utifrån kartläggningen. Detta eftersom om en elev exempelvis har jättegodas lässtrategier så behöver läraren inte jobba med lässtrategier utan det handlar istället om att jobba med texter, ord och begrepp. I likhet med det har Ulrika (sva-lärare) som jobbar i förberedelseklass på högstadiet varit tydlig med att varje enskild nyanländ elev kartläggas utifrån Skolverkets kartläggningsmaterial (Skolverket 2019b) i tre steg; *litteracitet, numeracitet och ämneskompetens*¹. Genom det får läraren en bild av elevernas skolkunskap för att sedan kunna planera sina lektioner som oftast utgår ifrån elevernas kunskapsnivåer och förutsättningar. Däremot brukar steg tre kartläggas av ämnesläraren. Dessutom nämner också ämnesläraren Sandra att de ofta inte har tillräckligt med tid för att kunna genomföra

¹ Litteracitet handlar om elevernas språk och erfarenheter i sitt modersmål. Numeracitet handlar det om matematisk kunskap såsom problemlösning, motivera lösningar. Steg tre är ämneskunskap kartläggas av ämnesläraren och på skolan där eleven är placerade på (är frivilligt).

denna kartläggning. Detta är ett problem eftersom en kartläggning är något som ämnesläraren anser är nödvändigt att genomföra så fort som möjligt när eleven kommer in i sin vanliga klass och som tycks ha en stor betydelse för att underlätta för både elever och lärare i undervisningen.

Både sva-lärarna och ämneslärarna har samma syn på vikten av att ta reda på elevernas tidigare skolkunskaper och erfarenheter, vilket bidrar till en vidare språkutveckling där elevernas tidigare kunskaper respekteras och synliggörs.

6.2. Resurser för stöttning

6.2.1. *Verktyg för att bygga upp lärandet hos nyanlända elever*

När det handlar om att använda olika strategier för att bygga upp lärandet hos nyanlända elever anser båda ämneslärarna Sandra och Victoria att det är viktigt att ha kontakt och samarbete med studiehandledaren och sva-läraren. Genom det kan de ta reda på mycket information, exempelvis på vilken nivå som eleverna befinner sig och hur mycket hjälp som eleverna behöver. Detta för att kunna planera uppgifter och lektioner som passar till elevernas kunskapsnivå. När det gäller sva-lärarna anser de att det är viktigt med stödstruktur, dvs. att läraren ska vara tydlig med vad som ska göras och att ha stödmallar eller startmallar som talar om hur och med vad eleverna ska jobba. Dessutom använder både ämneslärarna och sva-lärarna flera sätt för att stötta och handleda nyanlända elever i sin undervisning när det handlar om att främja elevernas kunskaper.

Båda ämneslärarna Sandra och Victoria tycker att i SO- och NO- ämnen handlar det ofta om många svåra begrepp och dessa begrepp kan till och med vara svåra att förstå eller att hitta översättningar till. Trots det har ämneslärarna försökt hitta texter i olika digitala läromedel och på alla elevernas modersmål. I de fallen anser båda ämneslärarna att studiehandledaren är till stor hjälp för nyanlända elever i att få förklaringar på sitt förstaspråk angående vad begreppen innebär eller vad texten handlar om. Med det här säger Victoria (SO-lärare) att hjälpen som nyanlända elever får från studiehandledaren kan ske före, under eller efter lektionen beroende på

elevernas språkliga kunskaper. Lika viktigt är att studiehandledningen ska kunna genomföras på ett effektivt sätt och då har båda ämneslärarna försökt ligga lite före och skicka texter till studiehandledaren. På det sättet kan studiehandledaren på bästa sätt få god tid på sig att förbereda texterna för att sedan kunna hjälpa eleverna på ett så bra sätt som möjligt.

Ämnesläraren Sandra använder sig också av olika digitala läromedel såsom inläsningstjänst (ILT inläsningstjänst AB 2021), studi (Studi AB 2019) och matte.se (Matte 2021) för att bygga upp lärandet hos nyanlända elever. Dessa läromedel är bra och finns på olika språk och där finns det också en del filmer i olika ämnen som hon kan ha mycket nytta av. Samtidigt använder Sandra (mattelärare) mycket bildstöd i sitt undervisningsämne och hon använder sig i väldigt stor utsträckning av tavlan för att rita och förklara. Sandra uttrycker att det är ett väldigt bra verktyg att använda bildstöd, ”det spelar ingen roll vilket språk man än har i grunden utan en bild förstår de flesta” (Sandra, mattelärare).

Victoria (SO-lärare) beskriver att hon brukar göra begreppslistor med nya ord till alla elever. Hon är tydlig med att listan ska ha fyra kolumner och i den första kolumnen finns nya begrepp, i den andra finns en bild av orden, i den tredje skriver eleverna ordets betydelse och i den sista kan eleverna skriva vad ordet betyder på sitt förstaspråk. Efter det kan de nyanlända eleverna också jobba med studiehandledaren för att förtydliga begreppen. Detta särskilt ifall eleverna inte har förstått innehållet under lektionstid. Ibland tittar klassen även på filmer som handlar om dessa begrepp, efteråt diskuterar de filmen, vilket gör att eleverna kan använda begreppen flera gånger som en repetition.

Förutom de hittills nämnda verktygen använder båda ämneslärarna även andra sätt och metoder för att hjälpa elever att förstå begrepp och eventuellt texter. Ett exempel är att göra ett rutsystem, dvs. en tabell om likheter och skillnader. Sedan hjälper eleverna till att stapla upp det eller att klippa sönder texter eller en tidning där de sedan ska sätta texterna i rätt ordning.

Vidare betonar Ulrika (sva-lärare) att hon i förberedelseklassen brukar ha en och samma planering för eleverna i hela gruppen till en början. Detta eftersom nyanlända bör starta med att lära sig det vardagliga språket såsom klassrum, skolord.

Efter ett tag kan hon se en individuell utveckling hos eleverna, vilket gör att hon kan planera uppgifter utifrån elevernas utvecklingsnivå. Sedan menar Ulrika (sva-lärare) att det inte alltid är säkert att läraren kan undervisa det som har planerats, utan läraren får variera och ändra och göra om utifrån elevernas förutsättningar. Samtidigt anser Ulrika att det är viktigt att uppmana eleverna att våga ta initiativ och våga fråga mycket, eftersom det är ett bra sätt att lära sig.

I likhet med ämneslärarnas metod när det handlar om att använda bildstöd så arbetar sva-lärarna också mycket med bilder. Åsa som jobbar med sva-undervisning uttrycker att det alltid är bra med bilder och att hon aldrig gör ett arbetsblad utan en bild. Förutom bilder använder Ulrika (sva-lärare) i sin förberedelseklass även mycket kroppsspråk och gester under sina lektioner. En annan viktig aspekt som Åsa och Ulrika (sva-lärare) lyfter fram är att läraren ska vara tydlig i sin planering och visa att det finns strukturer. Detta är bra för eleverna eftersom ju mer de vet och håller koll på vad de ska jobba med desto lättare är det för dem att följa med och förstå det som sker under lektionen. Alltså kan läraren till exempel börja dagen med att skriva på tavlan om hur dagens planering ser ut och vad det är eleverna ska göra och vilket innehåll det handlar om.

Sedan menar Josefine och Ulrika (sva-lärarna) att planeringen för undervisningen är beroende av olika faktorer såsom elevernas nivå eller hur stor elevgruppen är. Om eleverna är nyanlända och nya på skolan då beskriver Josefine (sva-lärare) att hon bygger sin planering utifrån mallen *bygga svenska*². Där tittar hon på var eleverna befinner sig och vad som är nästa steg. Sedan kan Josefine och eleverna tillsammans skapa en text, exempelvis genom att prata om vad eleverna brukar göra på fritiden. På det sättet kan de skapa en konversation genom att eleverna berättar med ord och läraren skriver på tavlan, dvs. på korrekt svenska. Utifrån texten kan de bearbeta, ändra eller lägga till något och sedan högläsa det samtidigt som eleverna skriver av

² Bygga svenska är Skolverkets (2019a) bedömningsmaterial som innehåller en bedömningsmatris där elevens språkutveckling i svenska beskrivs i fem steg, från nybörjare till avancerad nivå.

det. Det arbetssättet tycker båda sva-lärarna är ett effektivt sätt för att få eleverna att samtidigt använda sitt andraspråk och sitt tänkande.

Det blir tydligt att lärarna använder olika sätt och verktyg för att stötta eleverna på vägen till de nya kunskaperna. Stöttningen anses ha en stor betydelse för både lärarna och eleverna såväl i planering av undervisningen som i elevernas språk- och kunskapsutveckling. Både ämneslärarna och sva-lärarna använder även olika sätt att erbjuda eleverna möjligheten att använda språket muntligt under lektionen, vilket upplevs vara viktigt.

6.2.2. Att använda elevers språk och tidigare kunskap som resurs i undervisningen

Både ämneslärarna och sva-lärarna betonar att användandet av elevernas språk och tidigare kunskaper i undervisningen har en stor betydelse för att främja elevernas andraspråksinlärning. Dessutom lyfter samtliga lärare gång på gång fram under intervjuerna att språk och kunskap går hand i hand.

En förklaring till detta beskriver Åsa (sva-lärare) som att hon alltid försöker knyta an till den tidigare kunskap som eleverna redan har. Samtidigt tycker Åsa att läraren inte ska glömma att andraspråkselever och nyanlända elever har flera olika kulturer och språk, vilket de absolut ska känna sig stolta över. Med det tycker Åsa att eleverna ska förstå fördelen med att ha flera språk ”vilket bara är ett plus” (Åsa, sva-lärare). På det sättet försöker Åsa (sva-lärare) att hela tiden arbeta för att få fram stoltheten hos eleverna och bygga på den. Detta sker genom att hon försöker koppla ihop svenska språket med elevernas modersmål. Detta tydliggörs i undervisningen genom att ställa frågor eller att komma in på frågor som eleverna själva har erfarenheter av. När de exempelvis arbetar med tema om samhället, kan frågeställningen vara: ”hur säger man det på ditt språk?, hur gör de?, hur gör de i ditt hemland?”. Det handlar om att få fram stoltheten hos eleverna samtidigt som de använder sitt modersmål för att lära sig det nya språket.

Med liknande utgångspunkt arbetar Ulrika (sva-lärare) också i sin förberedelseklass med att ta vara på elevernas modersmål i sin undervisning

samtidigt som de lär sig andraspråket. Ulrika exemplifierar att skriva en text om en skoldag eller om vädret och då får eleverna välja att först skriva på sitt modersmål om de inte kan skriva direkt på svenska. Tankegången här är enligt Ulrika att underlätta för eleverna genom att först få fram den information de vill skriva på sitt modersmål. Sedan skriver de det på svenska istället för att de både ska tänka på svenska och samtidigt skriva det på svenska. Med det poängterar även Ulrika (sva-lärare) att vid dessa övningar får läraren räkna med att ordföljden eller grammatiken kan vara felaktig, men att eleverna övar sig fram och själva bearbetar sina tankar vilket är viktigt. Detta sker samtidigt som eleverna får stöttning från läraren.

Vidare är samtliga lärare väl övertygade om vikten av att ta vara på och använda elevernas språk som resurs i undervisning och i olika skolsammanhang. Både ämneslärarna och sva-lärarna använder många olika digitala läromedel i sin undervisning, dessa tycks vara nödvändiga och lärarna har då kunnat dra nytta av dem. Dessutom har sva-lärarna lite mer kunskap om olika typer av läromedel som kan användas för flerspråkiga elever jämfört med ämneslärarna. Dessa digitala läromedel som sva-lärarna exemplifierar är filmer på nätet; pedagogiskt material från Nypon förlag (Nypon förlag AB 2018); skolord och ämnesord på olika språk som pedagog Värmland (Pedagog Värmland RUC 2011), mallar för två språk som Widgit online (Widgit online 2021).

När det handlar om transspråkande där flera språk används i undervisningen finns det skillnader mellan sva-lärarna och ämneslärarna och hur de gör. Här skiljer det sig mellan sva-lärarna och ämneslärarna genom att ämneslärarna ofta har stora klasser med många elever som är på skiftande nivåer och därför kan det begränsa möjligheterna till att använda flera språk och växla mellan språken under lektionen. Istället använder ämneslärarna studiehandledaren som stöd i det fallet. I motsats till ämneslärarna ger ofta sva-lärarna eleverna möjlighet till att använda sitt modersmål under lektionen. Som ett exempel på det beskriver Josefine (sva-lärare) att eleverna kan läsa en bok på sitt modersmål och sedan läsa samma bok på svenska. Därefter kan eleverna arbeta i par eller i grupp och samtala om boken genom att stötta varandra och eleverna använder både sitt modersmål och svenskan. Sedan skriver

eleverna en sammanfattning av boken med hjälp av några startmeningar och detta ses som ett bra sätt att få fram elevernas idéer och språkförmåga. Det visar sig att eleverna vågar mer och kan uttrycka sig mer explicit på sitt modersmål än på svenska. Med det uttrycker Josefine (sva-lärare) att: ”modersmål är ett verktyg som eleverna kan utveckla längre och det ska vara en del i undervisningen för att utveckla svenska språket” (Josefine, sva-lärare).

Ett annat sätt som sva-lärarna också anser vara bra är att använda bilder för att sedan samtala om dem, skriva om dem och på samma gång använda sitt modersmål för att bygga upp ordförrådet på svenska språket. Ett ytterligare arbetssätt är att låta nyanlända elever i årskurs nio som har varit ett tag i Sverige exempelvis göra en presentation där de jämför sitt modersmål med svenskan. Här kan de redogöra för hur språket byggs upp, skillnader och likheter med svenskan och de får lära ut några enkla ord på sitt språk. I bästa fall känner eleverna sig uppmuntrade eftersom de är experter på sitt modersmål. Sedan menar även Åsa (sva-lärare) att det viktiga är att läraren ska tänka på att hela tiden kunna utveckla elevernas språk.

Här finns det likheter men också skillnader mellan sva-lärarna och ämneslärarna när det handlar om att använda elevernas språk och tidigare kunskaper i undervisningen. En tydlig skillnad är att ämneslärarna inte använder transspråkande i sin undervisning och istället använder de studiehandledaren som stöd. Samtidigt har samtliga lärare varierande sätt och olika material som de tagit fram, för att i olika sammanhang kunna hjälpa eleverna att utveckla sitt språk.

6.3. Språk- och kunskapsutvecklande arbete

6.3.1. *Möjlighet att utveckla språkliga strategier*

Samtliga lärare som deltog i intervjuerna lyfter fram stöttning i undervisningen, dvs. att hela tiden ha stödstrukturer och att använda bildstöd, mallar, etcetera. Sedan är det viktigt att eleverna har förståelse för en text. En annan viktig aspekt är att försöka utnyttja elevernas modersmål och tidigare kunskaper. Vidare anser samtliga lärare att målen med undervisning är att eleverna ska förstå vad det är som de ska

lära sig och på vilket sätt de kan göra det. Det tydliggörs genom att lärarna på olika sätt beskriver och förklarar hur lektionen ska se ut och vad den handlar om.

Både sva-lärarna och ämneslärarna resonerar dessutom kring att arbeta med språkutveckling där flerspråkighet ses som en resurs som handlar om att bygga på det språk som eleverna redan kan och ofta koppla ihop det med studiehandledningen. Studiehandledaren kan ibland vara med vid genomgången och detta anser samtliga lärare är bra då studiehandledaren kan fördjupa sina kunskaper och sedan använda sig av det för att hjälpa eleverna. I vissa fall, när inte studiehandledaren är med så tycker Josefine (sva-lärare) att läraren kan jobba med ord och skapa enkla meningar men samtidigt stämma av så att eleverna förstår innehållet i det de jobbar med.

När det gäller att hålla eleverna aktiva på lektionen så anser Victoria (SO-lärare) att SO ämnen har många diskussioner, som ofta bygger på elevernas tidigare kunskaper. Med det brukar hon forma sin undervisning så att alla får vara med och delta i diskussionen, dvs. Victoria brukar dela upp tiden så att både hon och eleverna får prata under lektionen. Först lyssnar eleverna på en genomgång och sedan får de prata och skriva eller så har hon olika aktiviteter såsom att eleverna får gå runt till olika stationer och prata samt diskutera om ämnet. På det sättet får eleverna in alla tre momenten dvs. att lyssna, diskutera och skriva och variationen gör att de orkar mer enligt ämneslärarna. Samtidigt poängterar de att det viktiga är att läraren alltid ska ha *en förförståelse* till det läraren vill prata om, exempelvis en text eller en film. Här exemplifierar Victoria (SO-lärare) att när läraren vill prata om exempelvis *globalisering*, då kan både läraren och eleverna tillsammans gå igenom vad det handlar om. Det innebär att komma in på ord och begrepp som är relevanta för ämnet såsom jordglob eller att se en bild på det.

Dock tycker Åsa (sva-lärare) att det finns ett ännu effektivare sätt att få eleverna aktiva på lektionen genom att få eleverna att komma fram och skriva på tavlan. Detta menar Åsa kan tolkas som ett ovanligt och nästan ett parodiskt sätt och som inte passar till högstadiееlever men det är faktiskt tvärtom. Enligt Åsa tycker nästan alla elever att det är kul att få skriva på tavlan och ”en lektion som eleverna bara sitter och lyssnar är inte bra” (Åsa, sva-lärare).

Ett ytterligare sätt att arbeta med en språkutveckling är enligt både Ulrika och Josefine (sva-lärare) att de planerar undervisningsteman som alltid utgår ifrån cirkelmodellen inom genrepdagogen (Kuyumcu 2013:606; Gibbons 2010:170). Det innebär enligt Josefine (sva-lärare) att hon brukar ha flera instruktioner till eleverna dvs. eleverna jobbar först med att läsa lätta texter, vilket gör att alla elever kan följa med. Nästa steg är att prata och samtala om dessa texter, analysera texterna och lära om textens struktur. Vidare kan lärare och elever tillsammans skriva en gemensam text. Här stöttar Josefine eleverna genom att tillsammans bygga en del av en gemensam text på tavlan eller på projektor. I samband med det försöker Josefine vara tydlig med att alltid börja med startmeningar och exemplifiera det. På det sättet markerar hon att eleverna ska tänka till extra och då använda dessa exempel som stöd när de sedan själva ska skriva sina texter. En annan lektion som Ulrika i förberedelseklassen exemplifierar gällande lässtrategi är att eleverna själva kan välja vilket språk de vill läsa på, exempelvis när det handlar om en novell. Sedan får de prata med språkkompisar där de kan använda båda språken som de har gemensamt och turas om att läsa novellen. Därefter har eleverna olika diskussionsled där de jobbar tillsammans. Sedan avslutar de momenten med att alla läser på svenska samt jobbar med ord, ordförståelse och sammanfattning av novellen. Syftet med arbetet menar Ulrika är också att växla mellan olika moment, dvs. läsa, tala, skriva och lyssna. Särskilt när det gäller nyanlända elever så behöver de träna mycket på det muntliga, så att läraren ser att de har förstått vad som har talats om och att de får bearbeta, ställa frågor, och kanske få hjälp av kompisar om de inte har förstått.

Åsa (sva-lärare) använder däremot inte någon särskild forskningsmodell när det handlar om att undervisa flerspråkiga och nyanlända elever, utan hon använder sina erfarenheter som hon byggt upp genom åren i yrket som lärare. Detta innebär att hon kan se vilka behov och brister som finns hos eleverna. Med hjälp av den erfarenheten kan Åsa sedan ta fram den hjälp och det stöd som passar till eleverna, vilket är en fördel för att kunna se behoven hos eleverna och sedan planera undervisning utifrån dem. På det viset kan eleverna både utveckla sina kunskaper och sitt språk på samma gång. Med det säger Åsa (sva-lärare) att ”med nyanlända elever så är det självklart att läraren alltid ska utgå ifrån elevernas behov och

samtidigt ge eleverna kognitiva utmaningar för en effektiv inläring” (Åsa, sva-lärare). Dessutom tycker Ulrika (sva-lärare) i förberedelseklassen att läraren kan hålla sin undervisning på olika sätt bara eleverna kan bygga upp sitt språk och sina kunskaper för att nå målen i skolämnen. Hon anser att en lektion kan variera från att ha en eller flera aktiviteter, som innehåller olika grupperingar och att eleverna får jobba allt från individuellt till att samtala i par eller grupp.

En annan utgångspunkt vad gäller nyanlända och flerspråkiga elever som samtliga sva-lärare lyfter fram är att öva muntligt och skapa diskussion genom att exempelvis samtala om saker som finns i klassrummet. Samtidigt får eleverna mycket respons på varje lektion angående vad som är bra eller mindre bra och vad som de fortsättningsvis kan använda sig av och detta samtidigt som läraren kollar upp hur mycket eleverna kan och har förstått. Syftet är att eleverna ska utveckla sig så mycket som möjligt.

Ett annat viktigt perspektiv som lyfts fram av sva-lärarna är att bygga upp relationer med eleverna i och utanför klassrummet. Med det menar Josefine (sva-lärare) att läraren kan vara med och äta tillsammans med eleverna i matsalen. Samtidigt uppmana eleverna att våga komma till läraren och be om hjälp när de behöver det. I relation till det kan lärarna visa och berätta för eleverna att de är tillgängliga för att ge hjälp, och vara tydliga med vart eleverna kan komma när de behöver hjälp, vilket kan skapa en trygghet för eleverna. Särskilt handlar det om de elever som är ganska nya i språket eftersom de ofta känner sig ensamma. Orsaken är enligt Josefine (sva-lärare) att på en högstadieskola förekommer ofta många aktiviteter och om eleverna är nya i skolan och i språket, så hänger de inte med och förstår inte vad som händer. I detta fall behöver eleverna stöd för att veta vem de kan vända sig till för att få hjälp.

Sedan tycker Josefine som arbetar i sva-gruppen att det för det första är nyanlända elever som behöver läsa sva istället för svenska och för det andra att alla lärare behöver möta nyanlända elever med ett språkutvecklande arbetssätt och använda deras flerspråkighet som resurs, ”får man till det så underlättar det mycket för vägen till språkutvecklingen” (Josefine, sva lärare).

Vidare finns det en skillnad mellan sva-ämnet och SO- NO- ämnena anser Åsa (sva-lärare) och det är att sva-lärarna mest arbetar med språk hela tiden. Ytterligare anser samtliga sva-lärare att eleverna behöver ha stöttning länge i förberedelseklassen. Däremot tycker ämneslärarna att nyanlända elever behöver komma ut tidigt i vanliga klasser för att lära sig de praktiska ämnena såsom idrott, hemkunskap, musik. Där kan de snabbt lära sig ett skolspråk och ett vardagsspråk på samma gång som de bygger upp sitt ordförråd och sin relation med andra elever. Sedan har samtliga lärare samma åsikter om att inte ställa för höga krav på nyanlända elever men läraren ska utmana dem genom att ha hög kognitiv nivå och ha mycket stödstruktur, samtidigt som de försöker hitta läromedel som är tillgängliga för alla.

6.3.2. *Samverkan*

I fråga om samverkan mellan lärare och mellan studiehandledare och lärare anser samtliga lärare som deltog i intervjun att samverkan har en viktig roll i hela arbetet med att stödja eleverna i deras språk och kunskaper.

Ämneslärarna i SO och NO säger att ett bra samarbete mellan läraren och studiehandledaren underlättar mycket både för förberedelserna och i arbetet med att höja studieresultatet för eleverna. Med det menas att skapa en rutin där både studiehandledaren och ämnesläraren träffas under veckan för att diskutera och prata igenom elevernas svårigheter och vad som är bra och mindre bra samt vad de behöver öva på: ”Detta eftersom en ensam lärare eller elev inte själv kan ta sig igenom” (Victoria, SO-lärare).

Samtliga sva-lärarna tycker att det är lite osäkert hur samverkan ska fungera och tydliggöras, vilket är en svårighet överlag. Det handlar om allt från att söka upp ämneslärare, mejla studiehandledaren, dela ut material till både studiehandledare och ämneslärare. Sedan anser sva-lärarna att ämnesläraren behöver ta initiativ och ta ansvar för vad de vill att eleverna ska arbeta med och eventuellt vad de behöver träna mer på för att de ska nå målen. Josefine (sva-lärare) anser att om samverkan mellan ämnesläraren och studiehandledaren blir bättre och tydligare: ”kommer det

att hjälpa eleverna enormt mycket” (Josefine, sva-lärare). Samtidigt tycker att Åsa (sva-lärare) att en ambitiös studiehandedare kan vara till stor hjälp i att stötta eleverna att ta sig igenom svåra situationer. Dessutom anser Åsa att studiehandedaren också kan ta eget initiativ och söka upp lärarna för att få tag i material för att kunna förbereda sig. På skolan där Åsa arbetar brukar hon ha en bestämd dag där hon under 10 minuter varje vecka träffar alla studiehandedarna. Men svårigheten är att få de övriga lärarna att hinna komma med ”eftersom lärarna ofta har det väldigt stressigt” (Åsa, sva-lärare), särskilt ämneslärarna och klasslärarna har ju så många uppgifter som de ska hinna med. Trots det bryr sig samtliga lärarna om andraspråkseleverna och har tagit fram ”en lektion som heter block, dvs. alla sva-elever som behöver extra hjälp kan vara med på den eftersom alla studiehandedarna finns med där, vilket är bra” (Åsa, sva-lärare).

Samtliga lärare är eniga i att samverka dem emellan och tillsammans med studiehandedaren är grunden för en effektiv språkutveckling hos nyanlända elever. Dessutom lyfts det viktiga fram i att ha tid och kunna ta initiativ för att förbättra samverka och på så sätt höja undervisningskvalitén och elevernas kunskapsnivå.

6.4. Sammanfattning

Enligt de intervjuade lärarna som deltog i undersökningen når nyanlända elever nya framsteg och utvecklas, när de fått rätt stöd och hjälp av lärare och studiehandedare. En aspekt som är viktig för nyanlända elever är att bygga upp ordförrådet och att de ska känna trygghet i skolan. En annan viktig aspekt är att använda elevernas modersmål och flerspråkighet som en resurs i undervisningen för att stärka deras självförtroende och motivation under utvecklingen av sitt nya språk.

För att kunna stödja och motivera nyanlända elever i det nya språk- och skolsystemet så är för det första kartläggningen av elevernas tidigare språkkunskaper och erfarenheter enligt samtliga lärare och utifrån deras erfarenheter en viktig nyckel. Detta för att för det första lärarna ska kunna ta reda på vad eleverna redan kan och på vilken nivå de befinner sig, för att sedan kunna vägleda eleverna på rätt spår genom att planera sin undervisning utifrån elevernas kunskapsnivå. För det andra, något som samtliga lärare lyfter fram i undersökningen är att ge rätt stöd och

hjälp, som kan bygga upp nya kunskaper och stötta eleverna i deras andraspråk. Detta innebär att lärarna använder olika strategier och metoder samt digitala läromedel så mycket som möjligt för att nå fram till eleverna, även till dem som är nya i språket och i skolan.

Ytterligare är det av stor vikt att ha stöttning länge och att synliggöra flerspråkigheten i undervisningen. Det innebär att använda studiehandledning som stöd, ha stödstruktur hela tiden i sin planering, använda mycket bildstöd och begreppslistor, arbeta mycket med ord och ordförståelse. Samtidigt är det viktigt att läraren ska vara tydlig med vad som sägs och på vilket sätt det ska genomföras samt att bygga upp relationer med eleverna i och utanför klassrummen. Vidare är samtliga intervjuade lärare som deltog i undersökningen överens om att samverka med studiehandledarna och respektive lärare också är viktiga, vilket har betydelse för elevernas inläring. Detta för att kunna ta reda på vilken form av stöd och hjälp som eleverna behöver stötts med.

Sedan finns det en del skillnader när det gäller hur lärarna gör och på vilket sätt de undervisar eleverna, men slutresultatet är det viktigaste och att eleverna gör framsteg. Dessutom finns det även skillnader när det handlar om att använda transspråkande i undervisningen, där sva-lärarna har fler möjligheter att göra det jämfört med ämneslärarna.

7. Diskussion

7.1. Verktyg för stöttning

Resultatet från undersökningen visar att nyanlända elever når nya framsteg och utvecklas när de fått rätt stöd och hjälp av lärare och studiehandedare, vilket går i linje med Bunars (2015:268) forskning. Med rätt stöd och hjälp har eleverna möjlighet att bygga upp nya kunskaper och samtidigt utveckla sitt andraspråk, något som samtliga lärare lyfter fram i undersökningen. Detta stämmer överens med Gibbons (2010:29) att ”stöttning är dock inte vilken hjälp som helst utan hjälp som leder eleverna mot nya färdigheter”. Sedan visar det sig att samtliga lärare som deltog i undersökningen är medvetna om att elevernas språk- och kunskapsutveckling står i centrum och det innebär att eleverna får lära sig att använda språket i olika sammanhang såväl muntligt som skriftligt, vilket också betonas av Halliday (1993:113) och Hajer (2010:17).

När det handlar om att kunna ge rätt stöd och motivera nyanlända elever i det nya språk- och skolsystemet, bekräftar samtliga lärare utifrån sina erfarenheter att en viktig nyckel är att först och främst kartlägga elevernas tidigare språkkunskaper och erfarenheter, vilket är i linje med Glogic och Löthagen (2017:122) och Kaya (2016:86). Detta för att lärarna ska kunna ta reda på vad eleverna redan kan och på vilken nivå de befinner sig, för att sedan kunna vägleda eleverna på rätt spår genom att planera sin undervisning utifrån elevernas kunskapsnivå. Dessutom upplever ämneslärarna att det är svårt att hinna med att genomföra kartläggningen av elevernas kunskaper i de olika ämnena eftersom de inte har tillräckligt med tid.

I resultatet lyfter både ämneslärarna och sva-lärarna fram vikten av att använda studiehandedare som stöd i undervisningen och som en viktig resurs. Studiehandedarna kan använda elevernas starkaste språk för att förklara svåra ord och begrepp som annars gör att eleverna inte kan följa med under lektionstid, vilket kan stärka elevernas ordkunskaper och motivera eleverna under utvecklingen av sitt nya språk. Detta stämmer överens med Cummins (2017:134) och Kaya (2016:75) när det handlar om att studiehandedningen på modersmålet blir ett stöd för att

kunna hjälpa nyanlända elever att komma in i och utveckla kunskaperna i det nya skolsystemet. I relation till detta använder lärarna elevernas modersmål som resurs i undervisningen och i lärandet vilket enligt Glogic och Löthagen (2017:148) ger en positiv attityd och ett utmärkt stöd för elevernas skolframgång. Lärarna anser att modersmålet och svenska språket går hand i hand, och i linje med Kaya (2016:78) innebär det att det är viktigt att nyanlända elever får använda det språk som de är starkast på för att formulera det de vill ha sagt eftersom deras svenska språk inte räcker till för att de ska göra sig förstådda.

När det handlar om att använda elevernas olika modersmål i undervisningen genom att använda transspråkande, har sva-lärarna fler möjligheter jämfört med ämneslärarna. Det sker genom att samtala om olika genrer och ämnen eller med en bok där eleverna får läsa på båda språken, dvs. elevernas modersmål och svenska, vilket enligt Kuyumcu (2013:606); García och Wei (2014:96-98) och Nygård Larsson (2013:580) är en gynnsam faktor. Här handlar det om att lyfta fram elevernas tänkande, stolthet och självförtroende. Sva-lärarna har större möjlighet att låta eleverna använda sitt modersmål i undervisningen jämfört med ämneslärarna som ofta har stora klasser med många elever som är på olika nivåer och därför begränsas möjligheterna till att använda flera språk och växla mellan språken under lektionen. Istället använder ämneslärarna studiehandledaren som stöd i det fallet. I de fall när studiehandledaren inte är med visar det sig att ämneslärarna använder sig av olika verktyg som digitala läromedel för att försäkra sig om att eleverna förstår det som har sagts under lektionen. Lärarna använder också olika strategier och metoder såsom bildstöd, stödmallar för att nå fram till eleverna, särskilt för dem som är nya i språket och i skolan, vilket också betonas av Gibbons (2010:199).

Lärarna använder språket som ett redskap för att utmana och bjuda in eleverna att aktivt delta i ett samtal eller en diskussion, vilket gör att det sker en interaktion mellan lärarna och eleverna, precis som Sellgren (2016:222) och Gibbons (2010:208) visar är viktigt. Vikten av interaktion betonas för lärandet och språkutveckling inom det sociokulturella perspektivet, något som tydliggörs av både ämneslärarna och sva-lärarna i denna undersökning. I enlighet med Vygotskijs (1978:86) teori och Säljö (2015:89) har lärandet och utveckling en relation till

varandra och eleverna behöver samspela och integrera med varandra och med lärarna i olika sammanhang och på olika sätt. Detta gynnar språk- och kunskapsutveckling.

Interaktion mellan lärarna och eleverna är en gynnsam faktor (jmf. Cummins 2017:61 och Gibbons 2010:27), där lärarna använder elevernas tidigare kunskaper och erfarenheter genom att planera undervisning som ligger lite över den utvecklingsfas om eleverna har och stöttar eleverna med kognitivt utmanande uppgifter, vilket kan bygga upp och utveckla elevernas språk och kunskap till en mer avancerad nivå. Detta kan jämföras med Vygotskijs (1978) teori om att med stöd kan eleverna klara av de uppgifter som de inte kunnat klara på egen hand och kan ta sig till nästa steg i sin utveckling.

Lärarna i min studie är medvetna om att hela tiden arbeta med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. De anser att språk och kunskap går hand i hand samtidigt som det är viktigt att ha stöttning länge och att synliggöra flerspråkigheten i undervisningen, vilket tydliggörs i undersökningen och stämmer överens med Elmeroth (2017:96) och Halliday (1993:113). Det var också tydligt att sva-lärarna planerar och genomför sin undervisning som ofta utgår ifrån cirkelmodellen inom genrepdagogen, där eleverna har möjligheter att lära sig språket i olika texttyper och att använda språket på olika sätt vilket är en likhet med Johanssons och Sandell Rings (2010:30) och Kuyumcus (2013:606) studier. Samtidigt berättar en av sva-lärarna med utbildning och lång erfarenhet att hon inte använder sig så mycket av exempelvis cirkelmodellen trots att hon borde känna till den på grund av sin bakgrund och det kan tyckas vara anmärkningsvärt. På samma gång har läraren en lång erfarenhet i sitt yrke, vilket gör att läraren kan se behov och brister hos nyanlända elever och att detta förhållningssätt kanske ändå kan sammanfalla med forskning. I relation till det kan man tycka att det inte bara är forskningsbaserade modeller för undervisningen som är viktiga utan att erfarenhet också spelar en stor roll. Det blir tydligt i undersökningen att lärarna använder mycket av det som forskningen visar är viktigt, men att det också finns andra arbetssätt.

Resultaten av min undersökning visar även på vikten av ett bra samarbete lärarna emellan och att de tillsammans med studiehandedaren är grunden för en effektiv

språkutveckling hos nyanlända elever, vilket är i enlighet med Skolverket (2016). Lärarna i min undersökning tydliggör inte bara språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i sin undervisning utan de är nyfikna, tar hänsyn till och utgår alltid ifrån elevernas behov genom att exempelvis försöka bygga upp relationer med eleverna i och utanför klassrummet och tar reda på vilken form av stöd och hjälp som eleverna behöver stöttas med. Trots nivåskillnader i grupperna lyckas lärarna anpassa sin undervisning och sitt arbetssätt så att alla eleverna kan stöttas i sin språkutveckling. Detta arbetssätt innebär allt ifrån att kartlägga elevernas tidigare kunskaper till att planera undervisningen och stötta dem med kognitiva utmaningar under sin språk- och kunskapsutveckling. Samtidigt uppstår tidsbrist för ämneslärarna när det gäller tidsramen för att hinna med att kartlägga elevernas ämneskunskaper, vilket har betydelse för att kunna få en tydligare bild av den kompetens som eleverna har och på det sättet kunna skapa en bättre och effektivare inläring. Sammantaget är lärarna medvetna om svårigheterna hos de nyanlända eleverna och tar ofta hänsyn till och anpassar undervisningen utifrån den kunskapsnivå som eleverna befinner sig på. Alla dessa faktorer är avgörande för de nyanlända elevernas andraspråksutveckling.

Det har varit en intressant undersökning att genomföra och jag upplever att resultaten är intressanta trots att undersökningen har begränsningar. Trots allt går det naturligtvis inte att säkerställa eller dra en generell slutsats om att det ser ut så här överallt på alla skolor, men studien visar på ett intressant resultat, vilket skulle kunna undersökas i större omfattning i en framtida studie.

8. Förslag på framtida forskning

En möjlig vidareforskning på föreliggande studie skulle kunna vara att studera en bredare lärargrupp med varierande ämnen såsom idrott, teknik och hemkunskap. Man kan även observera en klass med teoretiska ämnen och en klass med praktiska ämnen för att sedan jämföra hur lärarna använder genrepdagagogikmodellen i sin undervisning och studera hur de arbetar med ett språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt. Ett annat intressant forskningsämne skulle även vara att studera

40

nyanlända elevers egna synpunkter gällande hur de på bästa sätt tar sig till de nya språkkunskaperna.

9.

9. Litteraturförteckning

Axelsson, Monica, Ulrika Magnusson 2012. Del III- Andraspråksinläring och förstaspråksutveckling i en andraspråkskontext. I: Hyltenstam, Kenneth & Inger Lindberg (red.), *Flerspråkighet – en forskningsöversikt*. Stockholm: Vetenskapsrådet. S. 247-352.

Bryman, Alan 2008. *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2. uppl. Malmö: Liber.

Bunar, Nihad 2015. *Nyanlända och lärande - mottagande och inkludering*. 1. utg. Stockholm: Natur & kultur.

Cummins, Jim 2017. *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Natur & Kultur Akademisk.

Denscombe, Martyn 2016. *Forskningshandboken – för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Lund: Studentlitteratur.

Elmeroth, Elisabeth 2017. *Möte med andraspråkselever*. 1 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Elmeroth, Elisabeth 2018. *Etnisk maktordning i skola och samhälle*. 2 uppl. Lund: Studentlitteratur.

Flyman Mattsson, Anna & Håkansson, Gisela 2010. *Bedömning av svenska som andraspråk: en analysmodell baserad på grammatiska utvecklingsstadier*. Lund: Studentlitteratur.

García, Ofelia & Wei, Li 2014. *Translanguaging. Flerspråkighet som resurs i lärandet*. Stockholm: Natur & Kultur.

Gibbons, Pauline 2010. *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. 1. uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren.

Gibbons, Pauline 2014. *Stärk språket, stärk lärandet: Språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. 4. uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Glogic, Saima & Löthagen, Annika 2017. *Nyanlända: vägledning till inkluderande undervisning: att förmedla kunskap, språk, kultur och koder i flerspråkiga klasser*. Första upplagan. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Hajer, Maaïke & Meestringa, Theun 2010. *Språkinriktad undervisning: en handbok*. 1. uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Halliday, M.A.K. 1993. Towards a Language-Based Theory of Learning. *Linguistics and Education* 5(2), s. 93-116.

Hammarberg, Björn 2013. Teoretiska ramar för andraspråksforskning. I: Hyltenstam, Kenneth & Inger Lindberg (red.), *Svenska som andraspråk- i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. S. 27-84.

Holmberg, Per, Grahn, Inga-Lill & Magnusson, Ulrika 2014. *Systemisk-funktionell lingvistik: Att analysera språkets betydelsepotential*.

Inläsningstjänst AB 2021. *ILT inläsningstjänst AB*. Hämtad 23012021.

<https://www.inlasningstjanst.se/>

Johansson, Britt & Sandell Ring, Anniqa 2010. *Låt språket bära: genrepedagogik i praktiken*. 1. uppl. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Kaya, Anna 2016. *Att undervisa nyanlända: metoder, reflektioner och erfarenheter*. 1. uppl. Stockholm: Natur & Kultur.

Kuyumcu, Eija 2013. Genrepedagogik som verktyg i språk- och kunskapsutvecklande undervisning och lärande. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.), *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 605-631.

Lainio, J 2013. Lainio, Jarmo (2013). Tvåspråkighet och språkkontakter i Sverige. I Sundgren, Eva (red.), *Sociolingvistik*. Stockholm: Liber

Matte 2021. Hämtad 23012021. <http://matte.se/>

Nygård Larsson, Pia 2013. Text, språk och lärande i naturvetenskap. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.), *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 579-604.

Nypon förlag AB 2018. *Pedagogiskt material*. Hämtad 23012021.

<https://www.nyponforlag.se/produkter/pedagogiskt-material/>

Ojala, Tiia 2016. *Mötet med nyanlända: vägen till en framgångsrik skolgång*. 1. uppl. Stockholm: Gothia fortbildning.

Otterup, Tore 2014. Nyanlända elevers språkutveckling. I: Gilda Kästen-Ebeling, Tore Otterup (red.), *En bra början: mottagande och introduktion av nyanlända elever*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Pedagog Värmland RUC 2011. *Skolord – ämnesord på olika språk*. Karlstads Universitet. Hämtad 23012021.

<https://pedagogvarmland.se/skolord>

Sellgren, Mariana 2016. Smågruppsamtal som en resurs för tänkande och lärande. I: Kindenberg, Björn (red). *Flerspråkighet som resurs. Symposium 2015*. Stockholm: Liber. S. 222-236.

Skolverket 2011. *Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet*. Stockholm: Skolverket

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/laroplan-och-kursplaner-for-grundskolan/laroplan-lgr11-for-grundskolan-samt-for-forskoleklassen-och-fritidshemmet>

Skolverket 2016a. *Greppa språket – Ämnesdidaktiska perspektiv på flerspråkighet*. Stockholm: Elanders Sverige AB.

Skolverket 2016b. *Allmänna råd för utbildning av nyanlända elever*. Stockholm: Skolverket.

Skolverket 2017. *Skolverkets lägesbedömning 2017*.

<https://www.skolverket.se/publikationsserier/rapporter/2017/skolverkets-lagesbedomning-2017>

Skolverket 2018. *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet* (reviderad 2018).

<https://www.skolverket.se/publikationsserier/styrdokument/2018/laroplan-for-grundskolan-forskoleklassen-och-fritidshemmet-reviderad-2018>

Skolverket 2019a. *Bygga svenska – material för bedömning av nyanlända elevers språkutveckling*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/bedomning-i-grundskolan/bedomning-av-nyanlanda-elevers-kunskaper-i-grundskolan/bedomning-sstod-for-nyanlanda-elever-i-grundskolan>

Skolverket 2019b. *Kartläggning av nyanlända elevers kunskaper*.

<https://www.skolverket.se/undervisning/grundskolan/bedomning-i-grundskolan/bedomning-av-nyanlanda-elevers-kunskaper-i-grundskolan/kartlaggningsmaterial-for-nyanlanda-elever-i-grundskolan#h-Kartlaggningsmaterialetstresteg>

Studi AB 2019. Hämtad 23012021. <https://www.studi.se/>

Säljö, Roger 2014. Den lärande människan - teoretiska traditioner. I: Lundgren, Ulf P., Säljö, Roger & Liberg, Caroline (red.), *Lärande, skola, bildning: [grundbok för lärare]*. 3., [rev. och uppdaterade] utg. Stockholm: Natur & kultur.

Säljö, Roger 2015. *Lärande: en introduktion till perspektiv och metaforer*. 1. uppl. Malmö: Gleerups.

Trost, Jan 2010. *Kvalitativa intervjuer*. 4. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Vetenskapsrådet 2002. *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Vygotskij, Lev Semenovič 1978. *Mind in society: the development of higher psychological processes*. Cambridge, Mass: Harvard U.P.

Vygotskij, Lev Semenovič 2001. *Tänkande och språk*. Göteborg: Daidalos

Wedin, Åsa & Jenny Rosén 2015. *Klassrumsinteraktion och flerspråkighet - ett kritiskt perspektiv*. Stockholm: Liber.

Widgit online 2021. *Mallar för två språk*. Hämtad 23012021.

https://widgitonline.com/dual_language

10. Bilaga

10.1. Missivbrevet

Hej,

Mitt namn är Thao Truong och jag kompletterar min lärarutbildning på Göteborgs Universitet. Jag skriver nu C-uppsats i ämnet svenska som andraspråk.

Mitt arbete riktar in sig på språk- och kunskapsutveckling hos nyanlända elever i undervisningen. Syftet med studien är att undersöka hur ämneslärare och sva-lärare arbetar med språkutvecklandet för nyanlända elever på högstadiet, samt faktorer som lärarna anser som betydelsefulla för nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling.

Jag vill genomföra en intervju för att få ta del av dina upplevelser och skulle vara tacksam om du kunde delta i min undersökning och ställa upp på en intervju.

I min studie kommer jag inte att nämna några personliga uppgifter såsom namn, skola eller klass. Det innebär att ditt deltagande i undersökningen är anonymt och dina uppgifter behandlas konfidentiellt. Materialet som samlas in i undersökningen kommer endast att användas som underlag till min uppsats och kommer förstöras när studien har genomförts. Intervjun kommer att spelas in med ljud för att på bästa sätt återspegla innehållet. Intervjun tar cirka 30 minuter.

På förhand tack för din medverkan!

Med vänlig hälsning,

Thao Truong

10.2. Intervjuguide

Lärares bakgrund:

Hur länge har du jobbat som lärare?

Är du behörig lärare i SVA?

Vilka erfarenheter har du av att jobba med nyanlända?

Frågor till sva-lärare:

1. Vad anser du är viktigt för nyanlända elever när det gäller att utvecklas i svenska språket?
2. Vad vet du om dina elevers språkkunskaper och på vilken nivå de befinner sig?
 - Hur gör du för att ta reda på det?
 - Hur kan du göra för att bättre lära känna dina elever?
 - På vilket sätt påverkar det dig i att planera och genomföra din undervisning utifrån de kunskaper som dina elever har?
3. Har du någon strategi eller modell som du utgår ifrån? Vilka metoder eller vilka modeller använder du som ett stöd för att bygga upp lärandet hos dina nyanlända elever?
4. Hur använder du elevernas tidigare kunskaper i undervisningen? Hur gör du för att hålla dina elever aktiva på lektionerna?
5. Vad innebär språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för dig?
 - Hur arbetar du med språkutvecklandet? Vilka konkreta exempel ur din undervisning kan du dela med dig av?
 - Använder du transspråkande i din undervisning? i så fall på vilket sätt använder du det?
6. Hur kan du använda elevernas språk som resurs om du inte kan deras språk?
 - Hur använder du modersmålet som ett stöd i din undervisning?
 - På vilket sätt anser du att studiehundledning på modersmålet bidrar till elevernas lärande?

7. Hur fungerar samarbetet mellan dig och ämnesläraren och mellan dig och studiehandledaren?
8. Vad vill du lyfta fram för ett mer effektivt sätt att stötta nyanlända elever i sitt lärande?

Frågor till ämneslärare:

1. Vad anser du är viktigt för nyanlända elever när det gäller att utvecklas i svenska språket?
2. Hur tänker du kring undervisningen med nyanlända elever?
 - Har du någon strategi eller modell som du utgår ifrån? Vilka metoder eller vilka modeller använder du som ett stöd för att bygga upp lärandet hos dina nyanlända elever?
3. Hur kan du använda elevernas språk som resurs om du inte kan deras språk?
 - Hur använder du modersmål som stöd i din undervisning?
 - På vilket sätt anser du att studiehandledning på modersmålet bidrar till elevernas lärande?
 - Använder du transspråkande i din undervisning i så fall på vilket sätt använder du det?
4. Hur använder du elevernas tidigare kunskaper i undervisningen? Hur gör du för att hålla dina elever aktiva på lektionerna?
5. Kan du ge exempel på viktiga faktorer som påverkar nyanlända elevers språk- och kunskapsutveckling?
6. Vad innebär språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för dig?
 - Hur arbetar du med språkutvecklandet? Vilka konkreta exempel ur din undervisning kan du dela med dig av?
7. Hur fungerar samarbetet mellan dig och sva-läraren och mellan dig och studiehandledaren?
8. Vad vill du lyfta fram för ett mer effektivt sätt att stötta nyanlända elever i sitt lärande?

